

KIESRAAD

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

KIESRAAD

Datum
24 oktober 2022

Ons kenmerk
2022-0000560453

Inlichtingen
mr. S.F. Mohamed Hoesein
T 070-4266266

Uw kenmerk
2022-0000508376

Blad
1 van 4

Bezoekadres
Zurichtoren, 14 etage
Muzenstraat 85
2511 WB Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.kiesraad.nl

E-mailadres
kiesraad@kiesraad.nl

Onderwerp

Advies over de wijziging van het Kiesbesluit in verband met het stellen van regels ten behoeve van het houden van een verkiezing in tijden van pandemie (toevoeging pandemieafdeling)

Inleiding

In uw brief van 22 september 2022 heeft u de Kiesraad verzocht advies te geven over de wijziging van het Kiesbesluit met de toevoeging van een pandemieafdeling (hierna: het Kiesbesluit). Om een verkiezing in tijden van een pandemie naar behoren te laten verlopen, zijn deze regels noodzakelijk. De Kiesraad heeft tevens geadviseerd over het wetsvoorstel dat toeziet op een toevoeging van de pandemieafdeling in de Kieswet (hierna: het wetsvoorstel). Het verkiezingsproces dient beter bestand te zijn tegen een uitbraak van een infectieziekte met een pandemisch potentieel. Het wetsvoorstel introduceert enkele specifieke maatregelen die van kracht zijn zodra zich een infectieziekte voordoet die potentieel tot een pandemie kan uitgroeien. De nadere invulling en de beoogde uitvoering hiervan, wordt geregeld in het voorstel tot wijziging van het Kiesbesluit. Het advies van de Kiesraad hierover treft u hierbij aan.

Samenvatting

Om het Kiesbesluit te laten aansluiten bij de voorgestelde toevoeging van de pandemieafdeling in de Kieswet, zijn een aantal wijzigingen en toevoegingen in het Kiesbesluit noodzakelijk.

Op dit moment is het onduidelijk of - en zo ja, in welke mate - er gehoor zal worden gegeven aan de punten die de Kiesraad geadviseerd heeft in zijn advies over het wetsvoorstel. Zoals het Kiesbesluit nu voorligt, heeft de Kiesraad een aantal

aanbevelingen op specifieke punten. Allereerst benadrukt de Kiesraad het belang van de bezwaarmogelijkheid van kiezers tijdens digitale openbare zittingen, zonder dit voorafgaande aan de bekendmaking van het voorgenomen besluit te moeten melden. Ten tweede acht de Kiesraad het kenbaar maken van het onderwerp van bezwaar wenselijk om goede regie tijdens digitale zittingen te kunnen waarborgen door het centraal stembureau. Tot slot beveelt de Kiesraad aan om in de memorie van toelichting bij het Kiesbesluit de afwijking van de gebruikelijke termijnen bij het stemmen omtrent een verlopen identiteitsbewijs te beargumenteren en aan te geven waarom een onderscheid in termijnen tussen kiesgerechtigden in Nederland en in het buitenland wenselijk is.

Inhoudelijke opmerkingen ten aanzien van de aanpassingen van het Kiesbesluit

§1 Verhouding aanpassing wetsvoorstel

Het advies van de Kiesraad op het wetsvoorstel en uw adviesaanvraag met betrekking tot de wijziging van het Kiesbesluit hebben elkaar waarschijnlijk gekruist. Het wetsvoorstel is, naar ons weten, momenteel nog in behandeling bij uw ministerie. Derhalve kan dat advies leiden tot aanpassingen van het wetsvoorstel. De Kiesraad attendeert u erop dat dit op zijn beurt mogelijk gevolgen heeft voor de inhoud van het Kiesbesluit. De Kiesraad adviseert over dit Kiesbesluit zoals dat nu voorligt.

§2 Digitale openbare zittingen

In het advies op het wetsvoorstel heeft de Kiesraad kenbaar gemaakt een voorkeur te hebben dat kiezers pas na bekendmaking van het voorgenomen besluit in de digitale openbare zitting formeel kunnen aangeven een bezwaar te willen indienen. Het voorstel tot wijziging van het Kiesbesluit is momenteel niet in overeenstemming met de advisering van de Kiesraad op het wetsvoorstel.¹ De Kiesraad vraagt hier aandacht voor.

In de nota van toelichting met betrekking tot onderdeel C, onder artikel 2 Yb, van het Kiesbesluit wordt aangegeven dat de betrokkene die voornemens is bezwaar te maken, enkel het voornemen kenbaar dient te maken en geen inhoudelijke gronden aan hoeft te voeren. De Kiesraad vindt het echter belangrijk dat

¹ Advies over de toevoeging van een pandemieafdeling aan de Kieswet (advies van 26 september 2022, te raadplegen op www.kiesraad.nl). Den Haag: Kiesraad 2022, p. 7.

betrokkene het onderwerp van bezwaar wel kenbaar maakt bij de mededeling het voornemen te hebben, dat mogelijk is tot aan de schorsing van de zitting. Met kenbaarheid van het onderwerp is een clustering van onderwerpen mogelijk en krijgt het centraal stembureau meer ruimte om de digitale zitting in goede banen te leiden. Digitaal vergaderen heeft een andere dynamiek waarbij een andere voorbereiding en regie noodzakelijk zijn. De mogelijkheid tot clustering op onderwerp van de bezwaren heeft als gevolg dat de bezwaren per categorie behandeld kunnen worden.

§3 Kiesgerechtigden in het buitenland

Art. Yb 10 van de Kieswet (na toevoeging van de pandemieafdeling) bepaalt dat kiezers in het buitenland ten tijde van een pandemie gebruik kunnen maken van aanvullende documenten om zich te identificeren. Ditzelfde artikel bevat een grondslag om in het Kiesbesluit te bepalen om welke documenten dit gaat. In artikel Yb 3, tweede lid, van het Kiesbesluit wordt nadrukkelijk benoemd dat bij het gebruik van een verlopen identiteitsbewijs dit bewijs op de dag van stemming ten hoogste een jaar zijn geldigheid verloren mag hebben en enkel in combinatie met een Verklaring omtrent het bezit van het Nederlanderschap mag worden overlegd die tevens ten hoogste een jaar oud is.

Uit het onderhavige voorstel wordt duidelijk dat een onderscheid gemaakt is met betrekking tot de termijnen van het gebruik van een verlopen identiteitsbewijs tussen kiesgerechtigden in Nederland en in het buitenland. De Kiesraad adviseert in de nota van toelichting bij het Kiesbesluit het onderscheid tussen Nederlanders in het buitenland en Nederlanders in Nederland, en het verschil tussen hen met betrekking tot de over te leggen stukken, nader toe te lichten. De argumentatie waarom er afgeweken wordt van de gebruikelijke termijnen bij het stemmen met een verlopen identiteitsbewijs en waarom onderscheid in de termijnen wenselijk is, ontbreekt vooralsnog ook in het toelichting.

Conclusie

De Kiesraad kan zich in grote lijnen vinden in de genoemde wijzigingen voor het Kiesbesluit. Mogelijke wijzigingen in het wetsvoorstel, naar aanleiding van het advies van de Kiesraad daarop, kunnen echter gevolgen hebben voor het Kiesbesluit. De Kiesraad adviseert aan de bovenstaande punten tevens aandacht te schenken, alvorens de definitieve wijziging van het Kiesbesluit vorm te geven.

Datum
24 oktober 2022

Kenmerk

Onderdeel
Kiesraad

Blad
4 van 4

DE KIESRAAD,
voor deze,

(was getekend)

W.J. Kuiken
voorzitter

(was getekend)

P.J. Young
secretaris-directeur